

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIJY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

NamMQI
O'quv-uslubiy boshqarma
№ 272
«30» 08 2024 y.

**BIZNESGA KIRISH
FANINING O'QUV DASTURI**

Bilim sohalari: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohalari: 410 000 - Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishlari: 60410800-Menejment

Fan/modul kodi BK1105	O'quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 5
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		
Fanning nomi	Semestr	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
1.	1	74 Ma'ruza 30 Amaliyot 44	76 150

2.

1. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga biznesga kirish makro va mikroiqtsodiy darajada o'rgatish asosida ularning yetuk va yuqori malakali mutaxassis bo'lishlarini hamda olingan bilimlari asosida o'qish va ilmiy izlanishlarini davom ettirishlarini ta'minlashdir.

Fanning vazifasi – biznesga kirish bozor-iqtisodiyoti sharoitida biznes boshqaruvining metodologik va nazariy asoslarini o'rganishdan iborat.

Ta'lim berish natijalari

«Biznesga kirish» o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- tavakkalchilik tushunchasi va mohiyati, tavakkalchilikni boshqarishda xavfning asosiy xususiyatlari, tavakkalchilik darajasi, ularni kamaytirish yo'llari, tavakkalchilikni boshqarish tamoyillari asosida biznesdagi xavflarni kamaytirish usullari, o'zgaruvchan biznes muhitida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf va foyda olishni bilishi;
- Biznes ahloqi va ijtimoiy javobgarlik tushunchalarini ishlab chiqish, biznesning ijtimoiy javobgarligi va ziddiyatli sabablar, korporativ barqarorlik to'g'risida hisobot ko'nikmalariga ega bo'lishi;
- Biznes yuritish turlari, biznes yuritish shakllari, biznesda qay biri afzal: yolg'izlikmi yoki sherikchilik to'g'risidagi malakalariga ega bo'lishi kerak.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu: O'zgaruvchan ishbilarmonlik muhitidatavakkal qilish va foyda olish

Tavakkalchilik tushunchasi va mohiyati. Tavakkalchilikni boshqarishda xavfning asosiy xususiyatlari. Tavakkalchilik darajasi, ularni kamaytirish yo'llari.

2-mavzu: Tavakkalchilikni boshqarish tamoyillari

Tavakkalchilikni boshqarish tamoyillari asosida biznesdagi xavflarni kamaytirish usullari. O'zgaruvchan biznes muhitida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf va foyda olish.

3-mavzu: Iqtisodiyot va uning biznesga qanday ta'sir qilishini anglash

Iqtisodiy sharoitlarning biznesga ta'siri. Erkin bozor iqtisodiyotini mohiyatini tushunish. Aralash iqtisodiyot tendensiyalari.

4-mavzu: Global bozorda biznes yuritish

Jahon bozorining ahamiyati va qiyosiy ustunlik hamda global savdoda ustunlik. Jahon bozorlariga chiqishda qo'llaniladigan strategiyalar va ko'p millatli korporatsiyalarning roli. Xalqaro faoliyatda strategik muqobil variantlar tahlili. Xalqaro strategiya turlari

5-mavzu: Biznesni axloqiy va mas'uliyat jihatdan boshqarish

Biznes axloqi va ijtimoiy javobgarlik tushunchalarini ishlab chiqish. Biznesning ijtimoiy javobgarligi va ziddiyatli sabablar. Korporativ barqarorlik to'g'risida hisobot (ijtimoiy mas'uliyat axloqi bo'yicha biznes)

6-mavzu: Qanday qilib biznesni shakllantirish lozim

Biznes va tadbirkorlik qanday farqlanadi. Biznesni boshlash uchun zarur bo'lgan shaxsiy sifatlar va yo'l qo'yiladigan kamchiliklar. Biznesni shakllantirishning asosiy bosqichlari. Biznes rejani ishlab chiqish

7-mavzu: Biznes yuritishning asosiy shakllari: afzalliklari va kamchiliklari

Biznes yuritish turlari. Biznes yuritish shakllari. Biznesda qay biri afzal: yolg'izlikmi yoki sherikchilik

8-mavzu: Boshqaruv va yetakchilik

Menjment va menejer tushunchasi mazmuni. Menjment vazifalari. Lider kim? Menejer va lider o'rtasidagi o'xshashliklar va farqli tomonlar

<p>9-mavzu: Ishlab chiqarish va operatsiyalarni boshqarish</p> <p>Ishlab chiqarish va xizmatlar mazmuni. Ishlab chiqarishni boshqarish. Ishlab chiqarish jarayonlarini tashkil etish. Operatsion boshqaruvni rejalashtirish</p> <p>10-mavzu: Xodimlarni motivatsiyalash</p> <p>Motivatsiyaning ahamiyati. Motivatsion nazariyalar. Motivatsiya nazariyalarini xayotga tatbiq etish.</p> <p>11-mavzu: Xodimlarni rag'batlantirishning jahon tajribalari</p> <p>Xodimlarni rag'batlantirishning jahon tajribalari. Xodimlarni rag'batlantirishning usullari.</p> <p>12-mavzu: Inson resurslarini boshqarish, xodimlar ish faoliyatini baholash usullari</p> <p>Tashkilotlarda inson resurslari bilan ishlash. Inson resurslarini boshqarishning xuquqiy asoslari. Firmaning inson resurslariga bo'lgan ehtiyojini aniqlash. Xodimlarni ishga jalb etish manbaalari</p> <p>13-mavzu: Kasaba uyushmalari va xodimlar bilan ishlash</p> <p>Biznesni yuritishda kasaba uyushmalarining ahamiyati va roli. Kasaba uyushmalari tuzilmasining zamonaviy tamoyillari</p> <p>Kasaba uyushmalarining huquqlari. Kasaba uyushmalarining vazifalari. Kasaba uyushmalarining jamoatchilik nazoratidagi o'rni</p> <p>14-mavzu: Strategik marketing: segmentasiya, pozitsiyalash va maqsadli bozorni tanlash</p> <p>Marketing nima. Marketing miksi. Marketingni axborot bilan ta'minlash. Marketing muhiti tushunchasi. Marketing muhitining turlari va ularning afzalliklari</p> <p>15-mavzu: Moliyaviy resurslarni boshqarish</p> <p>Moliyaviy resurslarni boshqarishning mazmuni va mohiyati. Moliyaviy menejment va moliyaviy munosabatlar</p> <p>Moliyalashtirish va investitsiya qilish uchun qimmatli qog'ozlar bozorida foydalanish. Xalqaro moliya tashkilotlari va moliyaviy institutlar</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va topshiriqlar</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi topshiriqlar tavsiya etiladi:</p> <p>1. O'zgaruvchan ishbiarmonlik muhitida tavakkal qilish va foyda olish</p>

<p>2. Tavakkalchilikni boshqarish tamoyillari</p> <p>3. Iqtisodiyot va uning biznesga qanday ta'sir qilishini anglash</p> <p>4. Global bozorda biznes yuritish</p> <p>5. Xalqaro strategiya turlari</p> <p>6. Biznesni axloqiy va mas'uliyat jihatidan boshqarish</p> <p>7. Qanday qilib biznesni shakllantirish lozim</p> <p>8. Biznes yuritishning asosiy shakllari: afzalliklari va kamchiliklari</p> <p>9. Boshqaruv va yetakchilik</p> <p>10. Ishlab chiqarish va operatsiyalarni boshqarish</p> <p>11. Operatsion boshqaruvni rejalashtirish</p> <p>12. Xodimlarni motivatsiyalash</p> <p>13. Xodimlarni rag'batlantirishning jahon tajribalari</p> <p>14. Inson resurslarini boshqarish, xodimlar ish faoliyatini baholash usullari</p> <p>15. Inson resurslarini boshqarishning xuquqiy asoslari.</p> <p>16. Kasaba uyushmalari va xodimlar bilan ishlash</p> <p>17. Kasaba uyushmalarining huquq va vazifalari</p> <p>18. Strategik marketing: segmentasiya, pozitsiyalash va maqsadli bozorni tanlash</p> <p>19. Marketing muhiti</p> <p>20. Moliyaviy resurslarni boshqarish</p> <p>21. Moliyalashtirish va investitsiya qilish uchun qimmatli qog'ozlar bozorida foydalanish.</p> <p>22. Xalqaro moliya tashkilotlari va moliyaviy institutlar</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p> <p>IV. Mustaqil ta'lim va topshiriqlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:</p> <p>1. Tavakkalchilikni boshqarish tamoyillarini tahlil etish;</p> <p>2. Global bozorda biznes yuritishni o'rganish va maqola yozish;</p> <p>3. Boshqaruv va yetakchilikni tahlil etish;</p> <p>4. Xodimlarni motivatsiyalash turlarini aniqlash;</p> <p>5. Kasaba uyushmalari va xodimlar bilan ishlashni tahlil qilish;</p> <p>6. Moliyaviy resurslarni boshqarishni o'rganish.</p> <p>V. Ta'lim natijalari/ Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biznesga kirishning mohiyatini, asosiy xususiyatlari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi; • Biznes yuritishning asosiy shakllari: afzalliklari va kamchiliklarini tahlil qila olishi.
<p>3.</p>

<p>4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarishi; • esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish; • jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim; • muhokamalarda ishtirok etish; • kichik guruhlarda ishlash; • loyiha ishi bajarish; • mustaqil ishlarni bajarishi; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni yechish; • so'rov o'tkazish. 	<p>5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>“Biznesga kirish” fanini o'qitish ta'limning kredit tizimi asosida ma'ruza, amaliyot mashg'ulotlari, taqdimotlar, hamda mavzu bo'yicha mustaqil topshiriqlarni o'z ichiga oladi. Oraliq nazorat, mustaqil ish shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini muvaffaqiyatli topshirishi kerak bo'ladi.</p> <p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>6. 1. A.B. Xayitov, I.A. Bakiyeva, S.B. G'oyipnazarov, A.B. Irmatova, Sh.H. Rahmatullayeva, S.P. Qurbonov, S.A. Bozorova, B.B. Isamuhamedov, N.R. Saidov, M.O Hamraqulov, R. Oqmullayev, D.B. G'aniyeva, O.A. Raximberdiyev. Biznesga kirish. O'quv qo'llanma. T.: «Innovatsionrivojlanish nashriyot-matbaa uyi», 2021. 368 bet.</p> <p>2. Abdurahmonov Q.X. Mehnat iqtisodiyoti (nazariya va amaliyot). Darslik. – T.: «FAN», 2019 yil. - 670 b.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>3. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi-T.:O'zbekistan, 2023 y.</p> <p>4. O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi: (2011 yil 1 iyulgacha bo'lgan o'zgartish va qo'shimchalar bilan) Rasmiy nashr – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. – T.: Adolat, 2011. – 276 b.</p> <p>Axborot manbaalari</p> <p>5. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.</p> <p>6. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.</p> <p>7. www.mineconomy.uz (O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi)</p> <p>8. www.mehnat.uz (O'zbekiston Respublikasi Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi)</p> <p>7. Namangan muhandislik-qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p>
---	---

<p>8. Fan/modul uchun mas'ul: A. Adashev, NamMQI, “Menejment” kafedrasini mudiri, PhD</p>	<p>9. Taqrizchi: I. Sirojiddinov - NamMQI “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasini dotsenti i.f.n. E. Aliyeva - NamMTI “Iqtisodiyot” kafedrasini dotsenti, PhD.</p>
--	--